

DZIEJE NAJNOWSZE

KWARTALNIK

POŚWIĘCONY

HISTORII

XX WIEKU

2 — 1976

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

DZIEJE NAJNOWSZE

Rocznik VIII

1976

2

Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk
Zakład Narodowy im. Ossolińskich
Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk
1976

KOMITET REDAKCYJNY

Andrzej Bartnicki, Jan Borkowski, Marian Marek Drozdowski, Krzysztof Dunin-Łasowicz, Eugeniusz Duraczyński, Hanna Jędruszczak, Piotr Łossowski, Marian Malinowski, Zygmunt Mańkowski, Waldemar Michowicz, Stanisław Sierpowski, Henryk Słabek, Witold Stankiewicz, Jerzy Janusz Terej, Jan Tomicki, Roman Wapiński, Wojciech Wrzeński, Janusz Żarnowski

REDAKTOR

Czesław Madajczyk

SEKRETARZ

Stanisława Lewandowska

Adres Redakcji

Instytut Historii PAN

Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 31 02 61

Zakład Narodowy im. Ossolińskich — Wydawnictwo. Wrocław 1976.
Nakład: 1180 egz. Objętość: ark. wyd. 25,20, ark. druk. 16,75, ark. A1 22.
Papier druk. sat. kl. IV, 70 g, 70 × 100. Oddano do składania 14 V 1976.
Podpisano do druku 2 XI 1976. Druk ukończono w listopadzie 1976.
Wrocławska Drukarnia Naukowa. Zam. 284/76 — J-101. Cena zł 30.—

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie — Tadeusz Łepkowski	3
Bogusław Mrozek — Indyjski Kongres Narodowy w okresie przed niepodległością (1885-1947)	5
Ewa Toczek — Mahatma Gandhi, pierwszy przywódca ludowy w Indyjskim Kongresie Narodowym	27
Barbara Wizimirska — Problem Kaszmiru w stosunkach indyjsko-pakistańskich	43
Hassan A. Jamsheer — Geneza powstania narodowego w Iraku (30 VI 1920 — 3 II 1921)	77
Władysław Góralski — Okupacja Japonii i problemy traktatu pokojowego	89
Alexandre Kum'a N'dumbo III — Cele wojenne Niemiec hitlerowskich w Afryce	113
Marek J. Malinowski — Geneza kryzysu rodezyjskiego	135

MISCELLANEA

Problemy budowy socjalizmu w społeczeństwach prekapitalistycznych na przykładzie chińskich Ji — wybór i opracowanie Krzysztof Gawlikowski	167
---	-----

PRZEGLĄDY BADAŃ

Nowa polityka ekonomiczna (Nep) w radzieckich badaniach historycznych lat siedemdziesiątych — Romuald Wojna	185
---	-----

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Marek Getter — Das Dritte Reich. Zweiter Weltkrieg. Zeitgeschehen in Wort, Bild und Ton — czyli kilka uwag o szczególnej serii wydawniczej	193
Wanda Kiedrzyńska — Nowe książki o Ravensbrück	197

*

Hansjakob Stehle, Die Ostpolitik des Vatikans 1917-1975 — Ryszard Torzecki	200
Freya von Moltke, Michael Balfour, Julian Frisby, Helmuth James von Moltke 1907-1945 — Karol Jonca	205
Źródła do dziejów powstań śląskich tom III, cz. 1, styczeń — maj 1921 — Piotr Stawecki	213
Nicholas Bethell, The War Hitler WON September 1939 — Jerzy Z. Kędziński	217
Yves Ternon, Socrate Helman, Eksterminacja chorych psychicznie w III Rzeszy. Od teoretyków narodowosocjalistycznych do praktyków z SS — Paweł Chmielewski	222

Drago Arsenijevic, Otages volontaires des SS — Krzysztof Dunin-Wąsowicz	227
Wysiedlenie i poniewierka 1939-1945. Wspomnienia Polaków wysiedlonych przez okupanta hitlerowskiego z ziem polskich „wcielonych” do Rzeszy — Janusz Sobczak	230
R. Buczek, Stronnictwo Ludowe w latach 1939-1945. Organizacja i polityka — Andrzej Wojtas	232
Stanisław Ozimek, Film polski w wojennej potrzebie — Bogusław Drewniak	236
Janina Jaworska, Nie wszystkim umrę... Twórczość plastyczna Polaków w hitlerowskich więzieniach i obozach koncentracyjnych 1939-1945 — Krzysztof Dunin-Wąsowicz	238
Stanisław Mauersberg, Reforma szkolnictwa w Polsce 1944-1948 — Józef Jakubowski	241

ZYCIE NAUKOWE

Hitlerowskie więzienia na ziemiach polskich — Marek Getter	245
Z prac Komisji Historii II Wojny Światowej — J. K.	247
Sesja naukowa poświęcona 70-leciu Rewolucji 1905-1907 — Z. P.	249

LISTY DO REDAKCJI

Do Redaktora Naczelnego „Dziejów Najnowszych” — Andrzej K. Kunert	253
---	-----

СОДЕРЖАНИЕ

Вступление — Тадеуш Лэпковски	3
Богуслав Мрозек — Индийский Национальный конгресс в период до приобретения независимости (1885—1947).	5
Эва Точек — Махатма Ганди, первый народный предводитель в Индийском Национальном конгрессе	27
Барбара Визимирска — Проблема Кашмира в индо-пакистанских отношениях .	43
Хассан А. Джемшир — Генезис национально-освободительного восстания в Ираке (30 VI 1920—3 II 1921).	77
Владислав Гуральски — Оккупация Японии и проблемы мирного договора . . .	89
Александр Кум'а Н'думбо III — Военные цели гитлеровской Германии в Африке	113
Марек Малиновски — Генезис родезийского кризиса	135

РАЗНОЕ

Проблемы построения социализма в докапиталистическом обществе на примере китайского Йи — подборка и обработка Кшиштофа Гавликовского	167
--	-----

ОБЗОР ИССЛЕДОВАНИЙ

Новая экономическая политика (НЭП) в работах советских историков семидесятых годов — Ромуальд Война	185
---	-----

РЕЦЕНЗИОННЫЕ СТАТЬИ И РЕЦЕНЗИИ

Марек Геттер — Das Dritte Reich. Zweiter Weltkrieg Zeitgeschehen in Wort, Bild und Ton — или несколько замечаний об особой издательской серии	193
Ванда Кеджиньска — Новые книги о Равенсбрюкке	197

*

Hansjacob Stehle, Die Ostpolitik des Vatikans 1917—1975 — Рышард Тожецки . . .	200
Freya von Moltke, Michael Balfour, Julian Frisby, Helmuth James von Moltke 1907—1945 — Кароль Йонца	205
Zródła do dziejów powstań śląskich, t. III, cz. 1, styczeń—maj 1921 — Петр Ставецки	213
Nicholas Bethell, The War Hitler WON September 1939 — Ежи З. Кендзерски . . .	217
Yves Ternon, Socrate Helman, Eksterminacja chorych psychicznie w III Rzeszy. Od teoretyków narodowosocjalistycznych do praktyków z SS — Павел Хмелевски . . .	222
Drago Arsenijević, Otages volontaires des SS — Кшиштоф Дунин-Вонсович . . .	227
Wysiedlenie i poniewierka 1939—1945. Wspomnienia Polaków wysiedlonych przez okupanta hitlerowskiego z ziem polskich „wcielonych” do Rzeszy — Януш Собчак	230
R. Buczek, Stronnictwo Ludowe w latach 1939—1945. Organizacja i polityka—Анджей Войгас	232
Stanisław Ozimek, Film polski w wojennej potrzebie — Богуслав Древняк	236

Janina Jaworska, Nie wszystek umrę ... Twórczość plastyczna Polaków w hitlerowskich więzieniach i obozach koncentracyjnych 1939—1945 — Кшиштоф Дунин-Вонсович	238
Stanisław Mauersberg, Reforma szkolnictwa w Polsce 1944—1948 — Юзеф Якубовски	241

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ

Гитлеровские тюрьмы на польских землях — Marek Getter	245
Из работы Комиссии по истории второй мировой войны — Я. К.	247
Научная сессия, посвященная 70-ой годовщине Революции 1905—1907 С. П. . . .	249

ПИСЬМА В РЕДАКЦИЮ

Глвному редактору журнала „Dzieje Najnowsze” — Анджей К. Кунерт	253
---	-----

CONTENTS

Introduction — Tadeusz Łepkowski	3
Bogusław Mrozek — Indian National Congress Prior to Gaining Independence (1885-1947)	5
Ewa Toczek — Mahatma Gandhi, the First People's Leader in the Indian National Congress	27
Barbara Wizimirska — Kashmir Problem in Indo-Pakistani Relations	43
Hassan A. Jamsheer — The Origins of National Uprising in Iraq. (June 30, 1920 — February 3, 1921)	77
Władysław Góralski — Occupation of Japan and Problems of Peace Treaty	89
Alexandre Kum'a N'dumbo III — War Aims of the Nazi Germany in Africa	113
Marek J. Malinowski — The Origins of the Rhodesian Crisis	135

MISCELLANEA

Problems of Construction of Socialism in Pre-Capitalist Societies on the Example of Chinese Ji — selection and elaboration by Krzysztof Gawlikowski	167
---	-----

RESEARCH SURVEYS

New Economic Policy (NEP) in the Soviet Historical Studies of the 1970s — Romuald Wojna	185
---	-----

REVIEWS

Marek Getter — Das Dritte Reich. Zweiter Weltkrieg Zeitgeschnen in Wort, Bild und Ton — or a Few Remarks on a Particular Publishing Series	193
Wanda Kiedrzyńska — New Books on Ravensbrück	197

*

Hansjakob Stehle, Die Ostpolitik des Vatikans 1917-1975 — Ryszard Torzecki	200
Freya von Moltke, Michael Balfour, Julian Frisby, Helmuth James von Moltke 1907-1945 — Karol Jonca	205
Źródła do dziejów powstań śląskich tom III, cz. 1, styczeń — maj 1921 — Piotr Stawecki	213
Nicholas Bethell, The War Hitler WON, September 1939 — Jrezy Z. Kędzierski	217
Yves Ternon, Socrate Helman, Eksterminacja chorych psychicznie w III Rzeszy. Od teoretyków narodowosocjalistycznych do praktyków z SS —	

Paweł Chmielewski	222
Drago Arsenijevic, Otages volontaires des SS — Krzysztof Dunin- Wąsowicz	227
Wysiedlenie i poniewierka 1939-1945. Wspomnienia Polaków wysiedlonych przez okupanta hitlerowskiego z ziem polskich „wcielonych” do Rzeszy — Janusz Sobczak	230
R. Buczek, Stronnictwo Ludowe w latach 1939-1945. Organizacja i polityka — Andrzej Wojtas	232
Stanisław Ozimek, Film polski w wojennej potrzebie — Bogusław Drewniak	236
Janina Jaworska, Nie wszystkim umrę... Twórczość plastyczna Polaków w hi- tlerowskich więzieniach i obozach koncentracyjnych 1939-1945 — Krzy- sztof Dunin-Wąsowicz	238
Stanisław Mauersberg, Reforma szkolnictwa w Polsce 1944-1948 — Józef Jakubowski	241

SCHOLARLY LIFE

Nazi Prisons on Polish Land — Marek Getter	245
Works of the Commission for the History of World War II, — J. K. . . .	247
Scholarly Session on the 70th Anniversary of the 1905-1907 Revolution — Z. P.	249

LETTERS TO THE EDITORS

To the Editor-in-Chief of the “Dzieje Najnowsze” — Andrzej K. Kunert	253
--	-----

TABLE DES MATIÈRES

Avant-propos — Tadeusz Łepkowski	3
Bogusław Mrozek — Le Congrès National Indien avant le recouvrement de l'indépendance (1885-1947)	5
Ewa Toczek — Mahatma Gandhi, le premier chef populaire dans le Congrès National Indien	27
Barbara Wizimirska — Le problème du Cachemire dans les relations indo-pakistanaïses	43
Hassan A. Jamsheer — La genèse de l'insurrection nationale à l'Irak (30 VI 1920 — 3 II 1921)	77
Władysław Góralski — L'occupation du Japon et les problèmes du traité de la paix	89
Alexandre Kum'a N'dumbo III — Les buts militaires de l'Allemagne hitlérienne en Afrique	113
Marek J. Malinowski — La genèse de la crise rhodésienne	135

MISCELLANEA

Les problèmes de l'édification du socialisme dans les sociétés précapitalistes; l'exemple du peuple Ji vivant sur le territoire chinois — choix et élaboration par Krzysztof Gawlikowski	167
--	-----

REVUE DE RECHERCHES

La nouvelle politique économique (NEP) dans les recherches historiques soviétiques des années soixante-dix — Romuald Wojna	185
--	-----

CRITIQUE ET LIVRES

Marek Getter — Das Dritte Reich. Zweiter Weltkrieg Zeitgeschehen in Wort, Bild und Ton — ou quelques remarques sur une série de publications particulière	193
Wanda Kiedrzyńska — Les livres nouveaux sur Ravensbrück	197

*

Hansjakob Stehle, Die Ostpolitik des Vatikans 1917-1975 — Ryszard Torzecki	200
Freya von Moltke, Michael Balfour, Julian Frisby, Helmuth James von Moltke 1907-1945 — Karol Jonca	205
Źródła do dziejów powstań śląskich tom III, cz. 1, styczeń — maj 1921 — Piotr Stawecki	213
Nicholas Bethell, The War Hitler WON September 1939 — Jerzy Z. Kędzierski	217
Yves Ternon, Socrate Helman, Eksterminacja chorych psychicznie w III Rzeszy. Od teoretyków narodowosocjalistycznych do praktyków z SS —	

Paweł Chmielewski	222
Drago Arsenijevic, Otages volontaires des SS — Krzysztof Dunin- Wąsowicz	227
Wysiedlenie i poniewierka 1939-1945. Wspomnienia Polaków wysiedlonych przez okupanta hitlerowskiego z ziem polskich „wcielonych” do Rze- szy — Janusz Sobczak	230
R. Buczek, Stronnictwo Ludowe w latach 1939-1945. Organizacja i polityka — Andrzej Wojtas	232
Stanisław Ozimek, Film polski w wojennej potrzebie — Bogusław DREW- niak	236
Janina Jaworska, Nie wszystkim umrę... Twórczość plastyczna Polaków w hi- tlerowskich więzieniach i obozach koncentracyjnych 1939-1945 — Krzy- sztof Dunin-Wąsowicz	238
Stanisław Mauersberg, Reforma szkolnictwa w Polsce 1944-1948 — Józef Jakubowski	241

VIE SCIENTIFIQUE

Les prisons hitlériennes sur le territoire de Pologne — Marek Getter	245
Les travaux de la Commission polonaise d'histoire de la Seconde Guerre mondiale — J. K.	247
Session scientifique organisée à l'occasion du 70 ^e anniversaire de la révo- lution de 1905-1907 — Z. P.	249

LETTRES A LA RÉDACTION

Au Rédacteur en chef de la revue „Dzieje Najnowsze” — Andrzej K. Ku- nert	253
--	-----

INHALTSVERZEICHNIS

Einführung — Tadeusz Łepkowski	3
Bogusław Mrozek — Der Indische Nationalkongress im Zeitabschnitt vor der Unabhängigkeit (1885-1947)	5
Ewa Toczek — Mahatma Gandhi, der erste Volksführer im gesamtindischen Nationalkongress	27
Barbara Wizimirska — Das Problem Kaschmirs in den indisch-pakistanischen Beziehungen	43
Hassan A. Jamsheer — Die Genese des nationalen Aufstandes im Irak (30. VI. 1920 — 3. II. 1921)	77
Władysław Góralski — Die Okkupation Japans und die Probleme des Friedensvertrages	89
Alexandre Kum'a N'dumbo III — Die Kriegsziele des Nazideutschlands in Afrika	113
Marek Malinowski — Die Genese der rhodesischen Krise	135

MISZELLANEEN

Probleme des Baus des Sozialismus in den vorkapitalistischen Gesellschaften am Beispiel der chinesischen Ji — Auswahl und Bearbeitung von Krzysztof Gawlikowski	167
---	-----

ÜBERSICHTEN ÜBER FORSCHUNGEN

Die neue ökonomische Politik (NEP) in den sowjetischen historischen Forschungen der siebziger Jahre — Romuald Wojna	185
---	-----

REZENSIONSARTIKEL UND REZENSIONEN

Marek Getter — Das Dritte Reich. Zweiter Weltkrieg. Zeitgeschehen in Wort, Bild und Ton — das heisst einige Bemerkungen über die Sonderverlagsreihe	193
Wanda Kiedrzyńska — Neue Bücher über Ravensbrück	197

*

Hansjakob Stehle, Die Ostpolitik des Vatikans 1917-1975 — Ryszard Torzecki	200
Freya von Moltke, Michael Balfour, Julian Frisby, Helmuth James von Moltke 1907-1945 — Karol Jonca	205
Źródła do dziejów powstań śląskich tom III, cz. 1, styczeń — maj 1921 — Piotr Stawecki	213
Nicholas Bethell, The War Hitler WON September 1939 — Jerzy Z. Kędzierski	217
Yves Ternon, Socrate Helman, Eksterminacja chorych psychicznie w III Rzeszy. Od teoretyków narodowosocjalistycznych do praktyków z SS — Pa-	

węł Chmielewski	222
Drago Arsenijevic, Otages volontaires des SS — Krzysztof Dunin- Wąsowicz	227
Wysiedlenie i poniewierka 1939-1945. Wspomnienia Polaków wysiedlonych przez okupanta hitlerowskiego z ziem polskich „wcielonych” do Rze- szy — Janusz Sobczak	230
R. Buczek, Stronnictwo Ludowe w latach 1939-1945. Organizacja i polityka — Andrzej Wojtas	232
Stanisław Ozimek, Film polski w wojennej potrzebie — Bogusław Drew- niak	236
Janina Jaworska, Nie wszystkim umrę... Twórczość plastyczna Polaków w hi- tlerowskich więzieniach i obozach koncentracyjnych 1939-1945 — Krzy- sztof Dunin-Wąsowicz	238
Stanisław Mauersberg, Reforma szkolnictwa w Polsce 1944-1948 — Józef Jakubowski	241

DAS WISSENSCHAFTLICHE LEBEN

Die Nazigefängnisse in den polnischen Gebieten — Marek Getter . .	245
Aus den Arbeiten der Kommission für die Geschichte des Zweiten Welt- krieges — J. K.	247
Wissenschaftliche Tagung, gewidmet dem 70. Jahrestag der Revolution 1905- 1907 — Z. P.	249

BRIEFE AN DIE REDAKTION

An den Chefredakteur der „Dzieje Najnowsze” (Neueste Geschichte) — An- drzej K. Kunert	253
---	-----

W zeszycie 2/1976 r. publikują swe prace m. in.:

Bogusław Mrozek, prof. dr, Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego

Ewa Toczek, dr, Instytut Historii PAN

Barbara Wizimirska, dr, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych

Władysław Góralski, doc. dr, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych

Alexandre Kum'a N'dumbo III — Institut D'Etudes Allemandes et Scandinaves, Lyon

Marek Malinowski, dr, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych

Krzysztof Gawlikowski, dr, Instytut Historii PAN

Romuald Wojna, dr, Instytut Historii PAN

Warunki prenumeraty

Cena prenumeraty rocznej zł 120.--

Cena prenumeraty półrocznej zł 60.--

Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele

- w terminach:
- do 25 listopada na styczeń, I kwartał, I półrocze roku następnego i na cały rok następny
- do dnia 10 miesiąca, poprzedzającego okres prenumeraty na pozostałe okresy roku bieżącego.

Jednostki gospodarki uspołecznionej, instytucje i organizacje społeczno-polityczne składają zamówienie w miejscowych Oddziałach RSW „Prasa-Książka-Ruch”

Zakłady pracy i instytucje w miejscowościach, w których nie ma Oddziałów RSW, oraz prenumeratorzy indywidualni, zamawiają prenumeratę w urzędach pocztowych lub u doręczycieli.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71 w terminach podanych dla prenumeraty krajowej.

Sprzedaż numerów bieżących i archiwalnych:

w Księgarni Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN, sprzedaż gotówkowa i wysyłkowa numerów bieżących i archiwalnych, płatność gotówką, przelewem lub za zaliczeniem pocztowym. Adres: OR PAN, Pałac Kultury i Nauki, 00-901 Warszawa, konto PKO 1531-912 I Oddział Warszawa.

Orders for this periodical from abroad can be placed with “Ars Polona” Krakowskie Przedmieście 7, 00-068 Warszawa, Poland or with

- Kubon & Sagner, Inhaber Otto Sagner, D8 München 34, Postfach 68, Bundesrepublik Deutschland.
- Earls Court Publications Ltd., 130 Shepherd Bush Centre, London W 12, Great Britain.
- Licosa Commissionaria Sansoni, Via Lamarmora 45, 50 121 Firenze, Italy.

INDEKS 35568